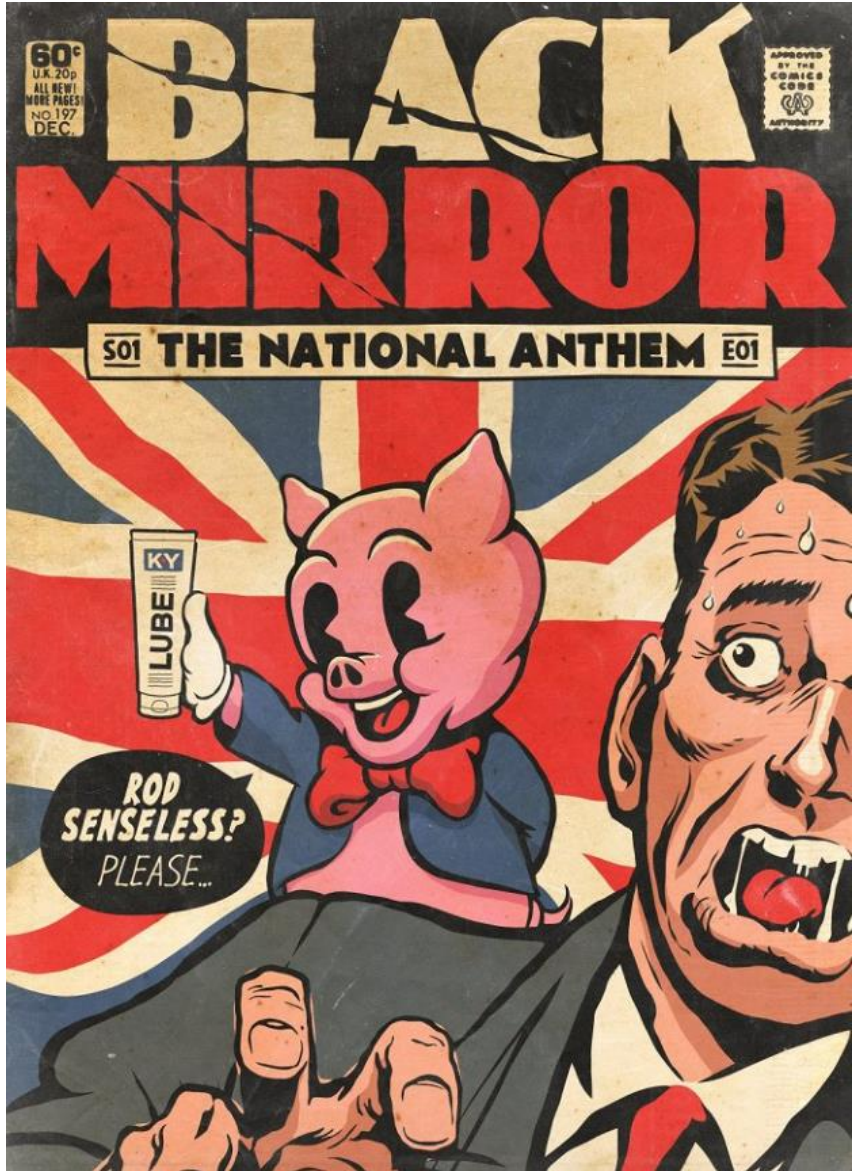

Informační služby a budoucnost

6.10.2023

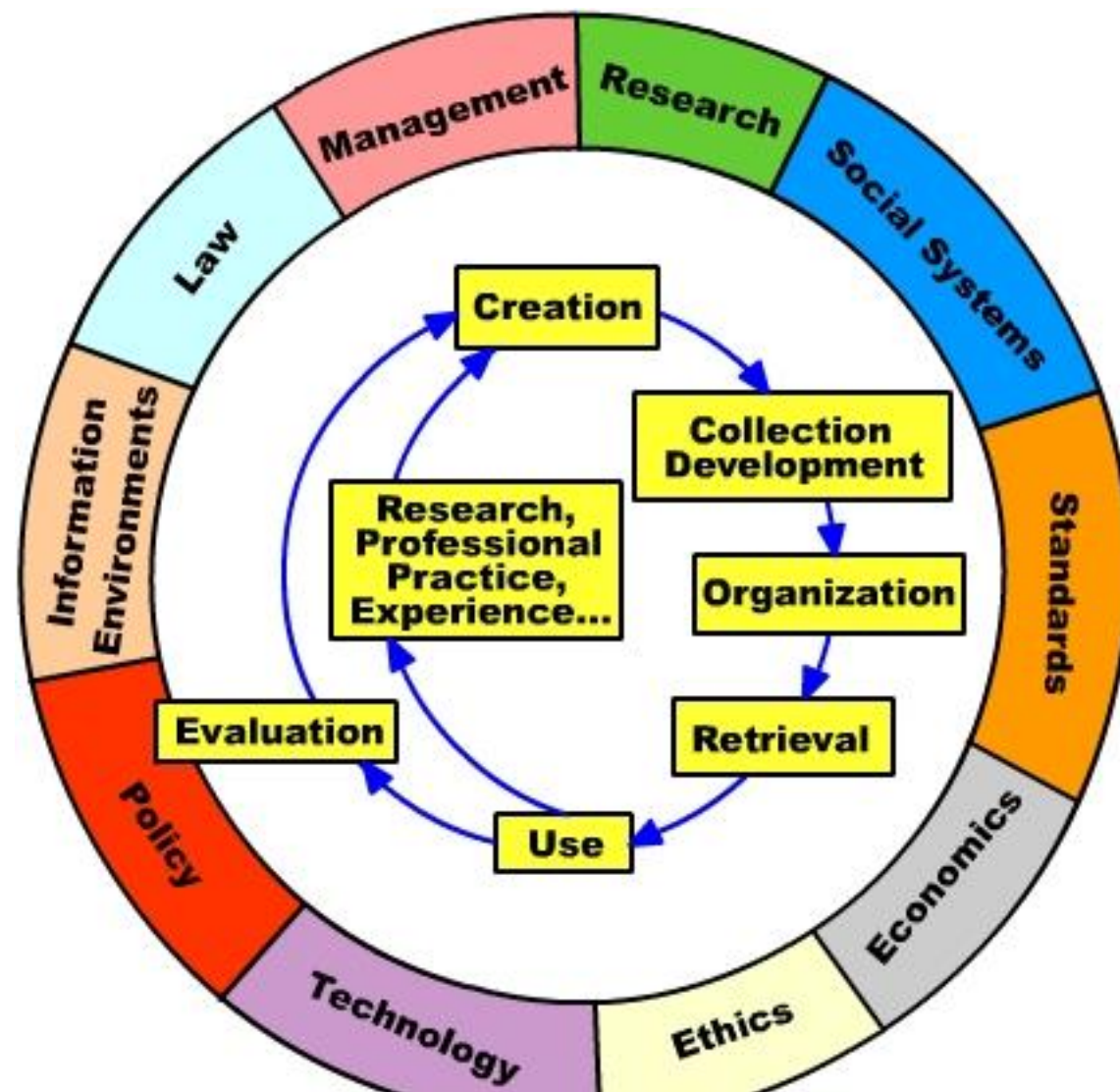
Na příště

- Černé zrcadlo: **Celá tvá minulost (S01E03)**

Informační služby

Informační služby se týkají činností, které spočívají v **získávání, zpracování, skladování, distribuci a poskytování** informací uživatelům. Mohou zahrnovat jak tradiční metody (jako jsou knihovny), tak moderní technologie (např. cloudové služby nebo databázové systémy).

V kontextu informačních a komunikačních technologií (ICT) jsou informační služby často poskytovány prostřednictvím softwarových aplikací nebo online rozhraní

Možná dělení

Podle typu zprostředkovávané informace

- **Faktografické služby:** Poskytují konkrétní fakta nebo údaje, např. statistiky, adresáře, databáze
- **Bibliografické služby:** Nabízejí seznamy literatury nebo referencí na určité téma
- **Plnotextové služby:** Poskytují přístup k celým dokumentům, např. elektronické knihy, články, zprávy
- **Analytické služby:** Zahrnují analýzu a interpretaci informací, např. výzkumné zprávy, studie trhu

Podle úrovně zpracování informací:

- **Primární služby:** Poskytování nezpracovaných informací (např. půjčování knih).
- **Sekundární služby:** Zpracování informací (např. rešerše, bibliografie).
- **Terciární služby:** Syntéza a analýza informací (např. analýzy, studie).

Podle uživatelů / cílové skupiny

- **Komerční subjekty:** Zaměřené na podniky a organizace
- **Vzdělávací instituce:** Pro studenty, vědce a výzkumné instituce
- **Veřejné služby:** Pro širokou veřejnost
- **Speciální služby:** Pro specifické skupiny, např. pro lékaře, právníky nebo inženýry

Podle média či platformy

- **Digitální služby:** Online databáze, cloudové služby, digitální knihovny
- **Fyzické služby:** Tradiční knihovny, archivy, informační centra
- **Mobilní služby:** Aplikace a platformy optimalizované pro mobilní zařízení

Podle funkce

- **Akviziční služby:** Shromažďování a nákup informačních zdrojů
- **Zpracovatelské služby:** Katalogizace, indexace, abstrahování informací
- **Distribuční služby:** Poskytování přístupu k informacím, např. výpůjční služby, online přístup.
- **Konzultační a vzdělávací služby:** Pomoc uživatelům při vyhledávání informací, školení.

Podle míry interaktivity:

- **Pasivní:** Uživatel je pouze příjemcem informací (např. výstava).
- **Aktivní :** Uživatel se aktivně podílí na procesu (např. workshop, diskuze).
- **Interaktivní:** Využití moderních technologií pro interakci (např. online konzultace, virtuální prohlídky).

... a další a další ...

1. Podle frekvence aktualizace:

1. **Statické služby:** Informace se neaktualizují často; např. archivy, historické databáze
2. **Dynamické služby:** Informace se pravidelně aktualizují; např. zpravodajské portály, real-time databáze

2. Podle způsobu přístupu:

1. **Otevřené služby:** Volně přístupné všem; např. otevřené databáze, veřejné knihovny
2. **Omezené služby:** Přístupné pouze pro určité skupiny nebo na základě předplatného; např. akademické databáze, prémiové informační služby

3. Podle geografického pokrytí:

1. **Lokální služby:** Zaměřené na konkrétní oblast nebo město
2. **Národní služby:** Zaměřené na celou zemi
3. **Mezinárodní služby:** Poskytující informace napříč více zeměmi nebo globálně

4. Podle formátu informace:

1. **Textové služby:** Poskytují informace primárně v textové formě
2. **Multimediální služby:** Zahrnují obrázky, zvuk, video apod
3. **Interaktivní služby:** Umožňují uživatelům interakci, např. online nástroje, simulace

5. Podle oboru nebo disciplíny:

1. **Technické vědy:** Zaměřené na vědecké a technické disciplíny
2. **Humanitní a společenské vědy:** Zaměřené na společenské vědy, umění, humanitní obory apod
3. **Zdravotní a lékařské vědy:** Informace v oblasti medicíny a zdravotnictví

6. Podle ekonomického modelu:

1. **Bezplatné služby:** Financovány z externích zdrojů, sponzorství nebo dotací
2. **Placené služby:** Zpoplatněné na základě předplatného, jednorázové platby nebo iných ekonomických modelů

7.....

Trendy?

1. **Digitální transformace:** Přesun od fyzických nosičů informací (knihy, časopisy atd.) k digitálním formátům je jedním z dominantních trendů posledních let
2. **Umělá inteligence a automatizace:** Využití AI v informačních službách pro zlepšení vyhledávání, analýzy a personalizace informací pro uživatele
3. **Cloudové služby:** Ukládání dat a informací v cloudových prostředích nabízí větší flexibilitu, škálovatelnost a přístupnost
4. **Otevřený přístup (Open Access):** Růst otevřeného přístupu k vědeckým publikacím a datům zvyšuje dostupnost výzkumu široké veřejnosti
5. **Ochrana dat a soukromí:** S narůstající digitalizací a shromažďováním dat je nezbytné zajistit, aby osobní údaje a informace byly chráněny a zpracovávány v souladu s právními předpisy
6. **Interdisciplinárnost:** Informační služby se stávají stále více propojené s různými obory, což vyžaduje širší spektrum znalostí a dovedností od profesionálů v oblasti
7. **Interaktivita a vizualizace:** Moderní nástroje a technologie umožňují vytvářet interaktivní a vizuálně bohaté prezentace informací
8. **Vzdělávání a doškolování:** Neustále se měnící technologie a potřeby uživatelů vyžadují, aby pracovníci v informačních službách pravidelně aktualizovali své dovednosti
9. **Zahrnutí a diverzita:** Důraz na poskytování služeb různým komunitám a podpora diverzity v informačních službách
10. **Udržitelnost a environmentální odpovědnost:** Hledání způsobů, jak provozovat informační služby udržitelněji, např. snížení spotřeby energie v datových centrech
11. **Sociální média a informační služby:** Využití sociálních médií pro propagaci, komunikaci a interakci s uživateli
12. **E-knihy a audioknihy:** Růst popularity e-knih a audioknih a jejich začlenění do tradičních knihovních sbírek
- 13....

Co se stalo?

Co se děje?

Co se bude dít?

ZPĚTNÝ POHLED
(Evidence)

Historický vývoj a znalosti představují důležitý základ pro pochopení současného stavu

SOUČASNÝ STAV
(Evaluate)

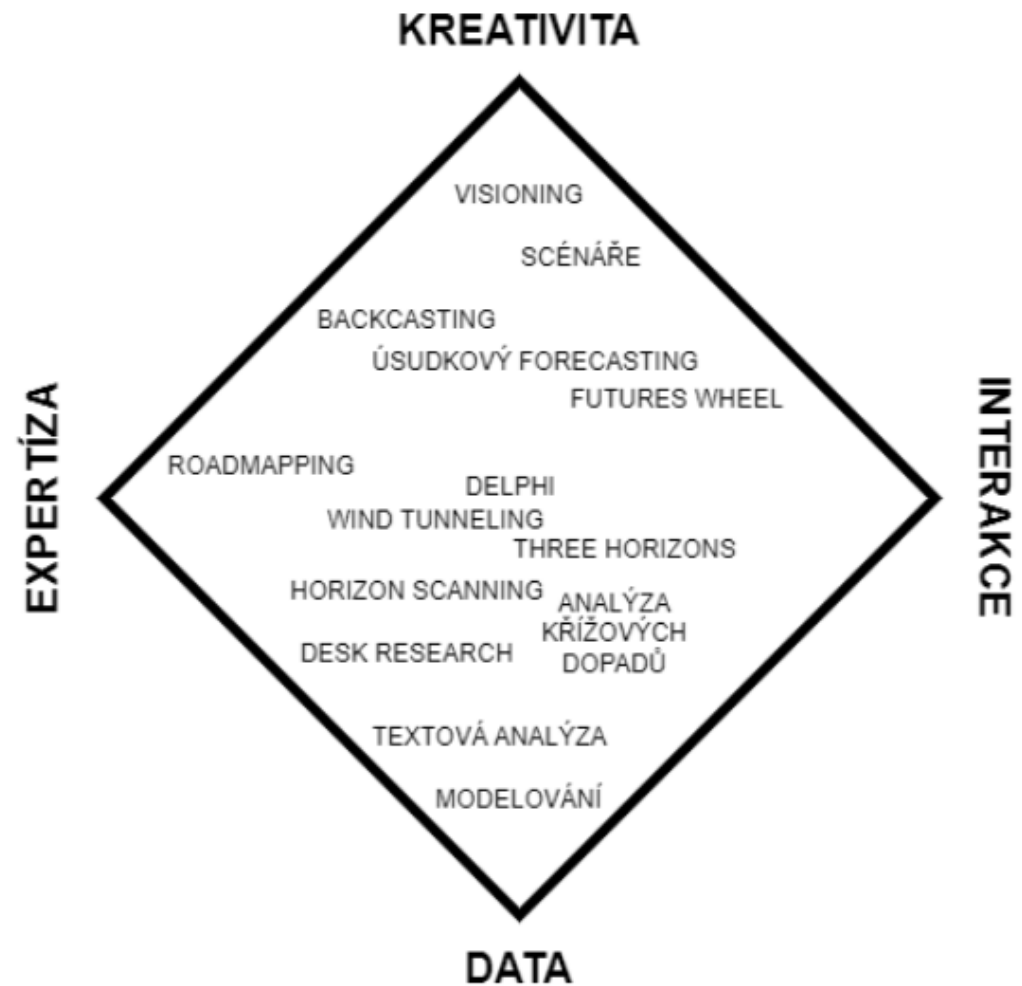
Pochopení vzájemných vztahů a příčin různých jevů umožňuje interpretaci současných a nastupujících trendů

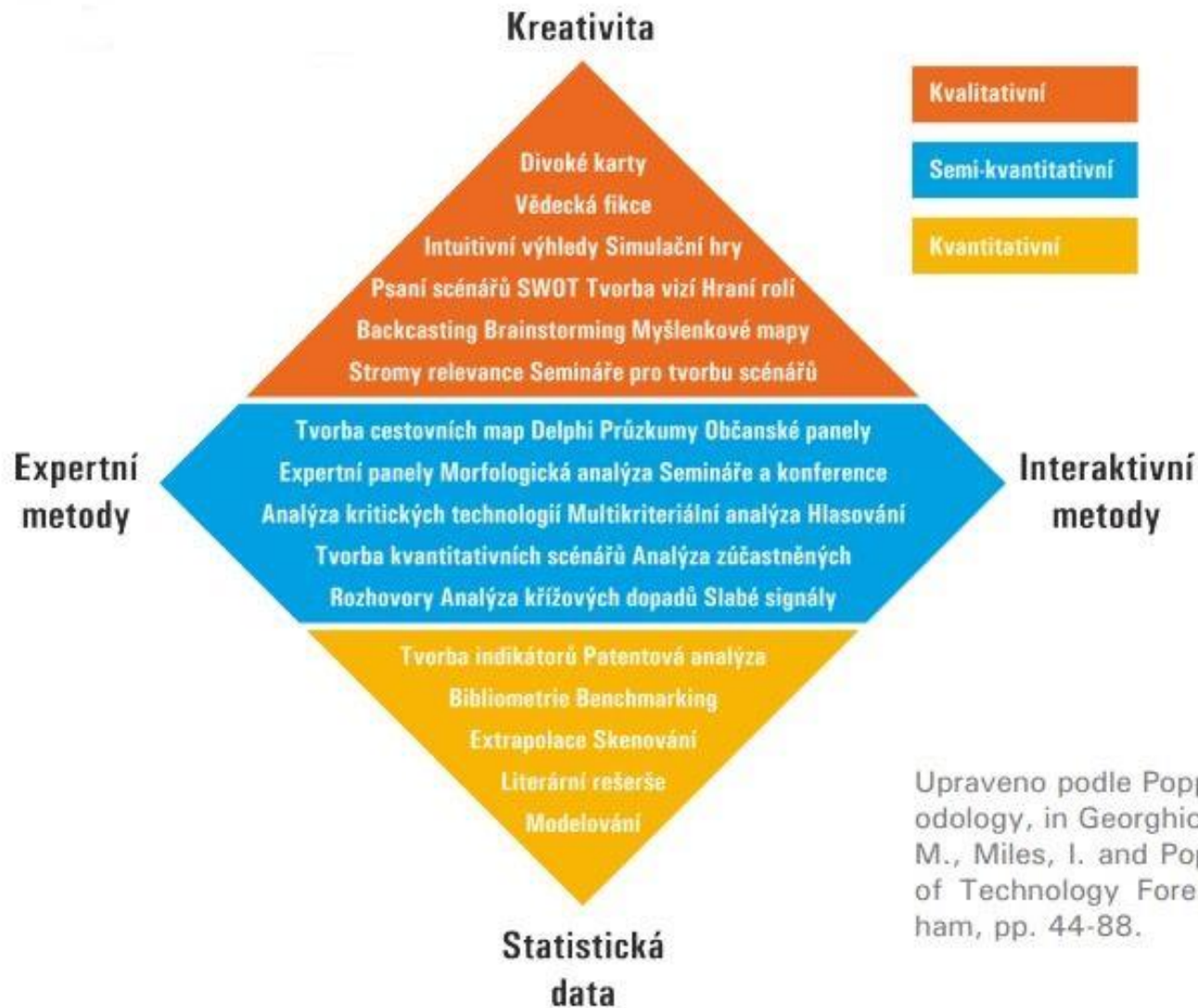
POHLED DO BUDOUCNOSTI
(Foresight)

Schopnost vytvářet scénáře budoucího vývoje umožňuje včas a lépe reagovat na nastupující trendy a události

Foresight

– nástroje umožňující systematické uvažování o možných variantách budoucího vývoje. K pochopení klíčových faktorů budoucího vývoje a identifikaci jejich dopadů využívá řadu metod a umožňuje na základě současných rozhodnutí vytvářet efektivní budoucí strategie. Svým charakterem foresight představuje nástroj pro lepší pochopení komplexních vztahů, které se mohou výrazněji projevit za horizontem běžného plánování.

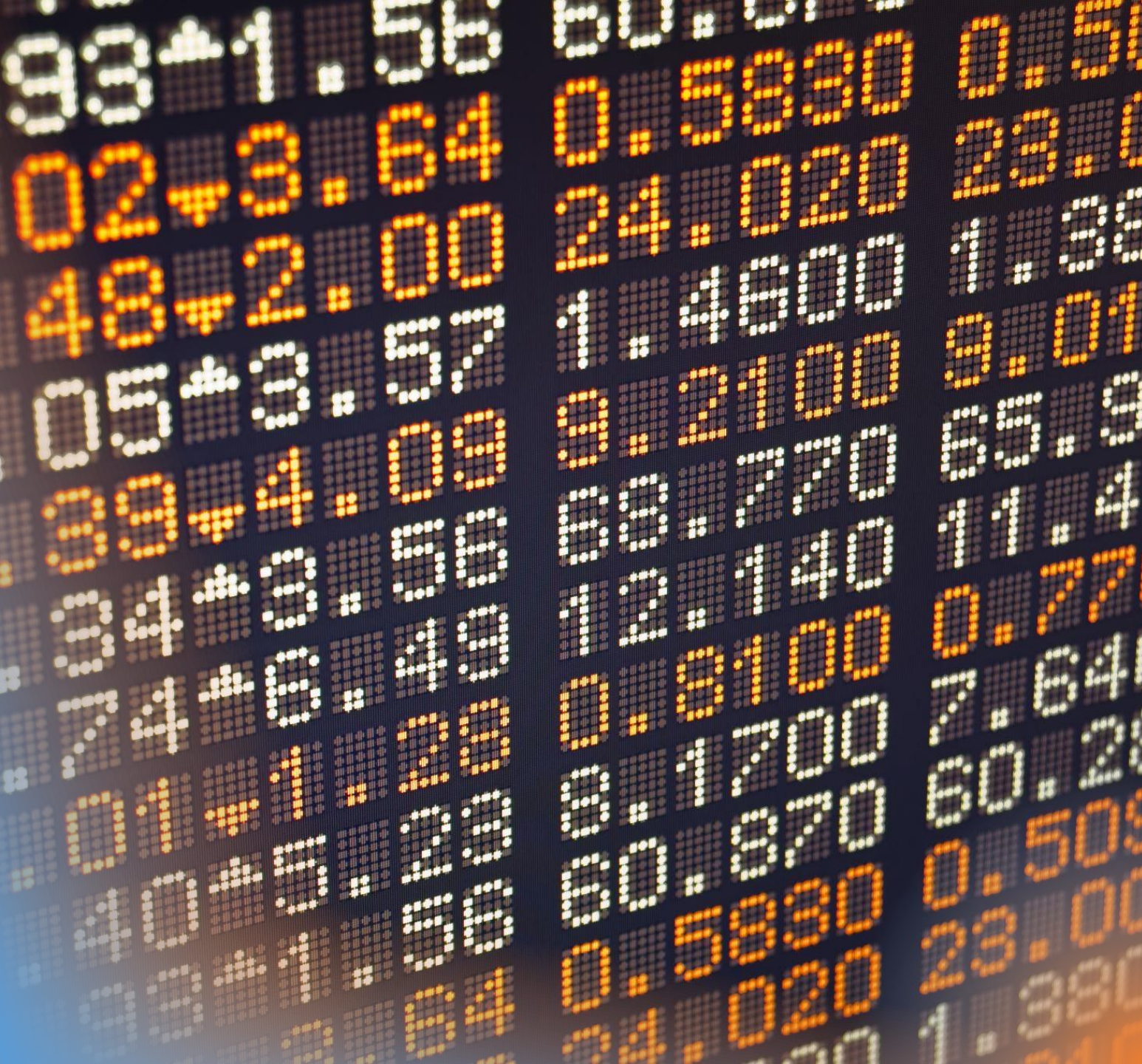

Upraveno podle Popper, R. (2008) Foresight Methodology, in Georghiou, L., Cassingena, J., Keenan, M., Miles, I. and Popper, R. (eds.), The Handbook of Technology Foresight, Edward Elgar, Cheltenham, pp. 44-88.

Zdroj: <https://www.tc.cz/cs/novinky/chcete-pochopit-co-je-foresight>

Forecasting

– prognózování se zabývá předvídáním budoucího vývoje společnosti, ekonomiky, odvětví, životního prostředí apod. Cílem je získat představu o budoucím stavu, která je založená na racionálních způsobech předvídání.

Trendspotting

– snaha identifikovat trendy dříve, než se prosadí, a využít této příležitosti na trhu. A stejně dobře odhadnout, kdy trend odezní, a směr zase obrátit jinam. Takzvaný trendspotting neboli předvídání trendů je důležitou součástí každého podnikání, protože firmám umožňuje udržet si náskok před konkurencí

[<https://podcasty.hn.cz/trendspotting/>]

Forecasting:

Vymezení: Forecasting je proces predikce nebo odhadu budoucích událostí na základě analýzy historických dat a současných trendů.

Zaměření: Je primárně kvantitativní a založený na datech. Většina forecasting modelů využívá statistické metody a algoritmy k předpovědi budoucích výsledků.

Použití: Běžně se používá v oblastech jako finance, ekonomika, počasí, doprava a mnoho dalších odvětví, kde je možné sledovat historická data a vytvořit na jejich základě predikce.

Foresight:

Vymezení: Foresight je systémový, participativní, budoucí orientovaný proces zkoumání středně až dlouhodobého budoucího vývoje ve vědě, technologii, ekonomice a společnosti s cílem identifikovat oblasti strategického výzkumu a budoucího působení.

Zaměření: Je to více kvalitativní proces, který zahrnuje scénářovou analýzu, odborné diskuse, workshopy a jiné metody, aby se pochopily možné budoucí trajektorie a jejich důsledky.

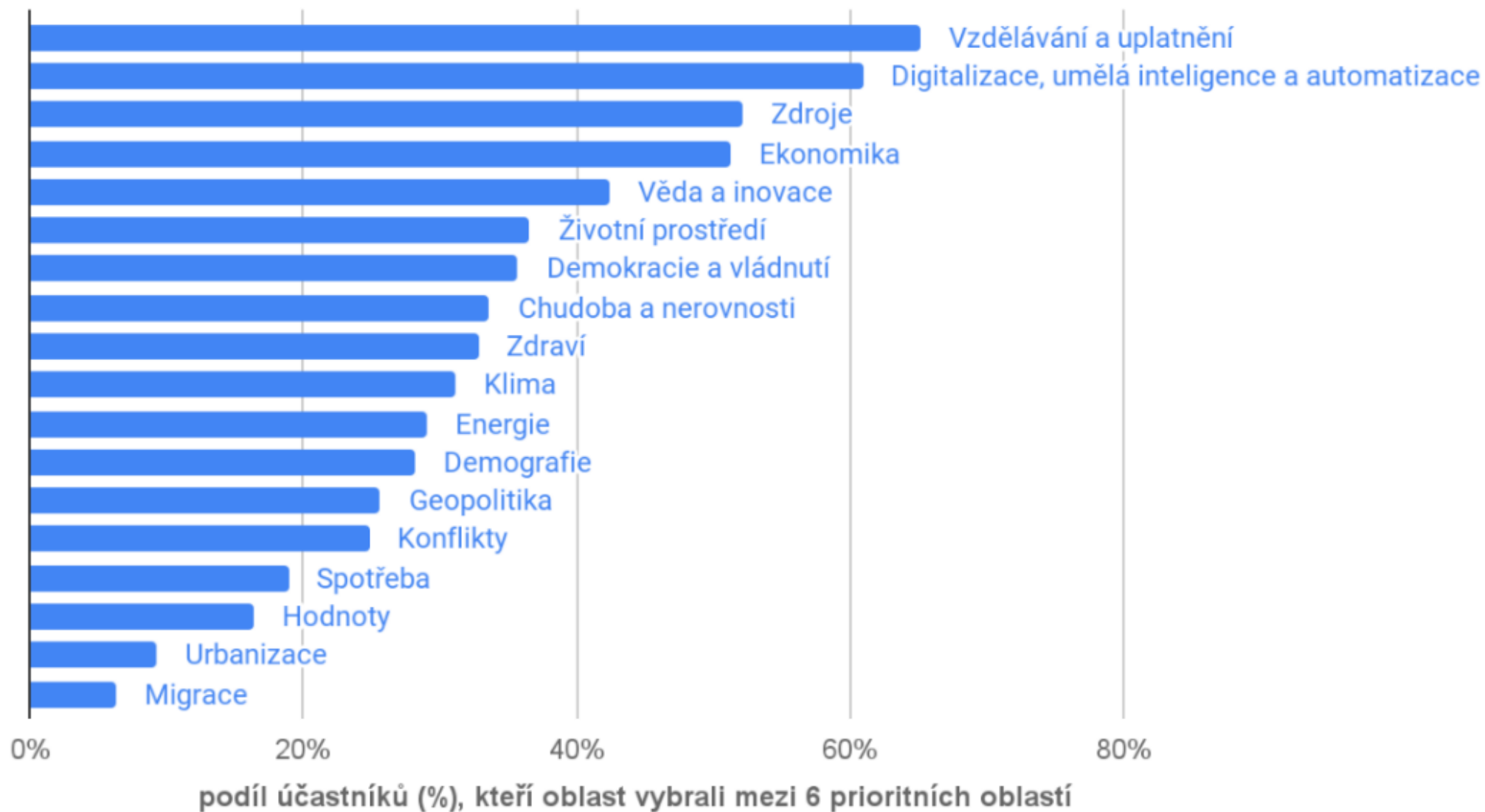
Použití: Foresight je často využíván vládními institucemi, vědeckými a výzkumnými organizacemi, neziskovými organizacemi a podniky k formulaci dlouhodobých strategií a politik.

Megatrendy

- je označení pro rozsáhlé vývojové tendence, jež započaly v minulosti, probíhají v současnosti a budou pokračovat do budoucnosti. Pokud probíhají v celosvětovém měřítku, používá se pro ně označení globální megatrendy. Koncept megatrendů etabloval americký vědec John Naisbitt.
 - [<https://www.megatrendy.cz/>]

“Vyberte přesně 6 oblastí, které budou mít podle vás největší vliv na kvalitu života v ČR v příštích dekadách, a proto by na jejich poznání a řešení měly být prioritně alokovány veřejné prostředky”.

Účel & smysl v sledování megatrendů v informačních službách?

1) ...

2)

Do testu

- Nastudovat karty oblastí 1,5,6,7,10,13,15,17 z <https://www.megatrendy.cz/>